A yw economi Cymru'n orddibynnol ar y sector cyhoeddus?

Dr. Eleanor Roy a Martin Jennings

Disgwylir i wariant y sector cyhoeddus ostwng dros 10 y cant mewn termau real dros y pedair blynedd nesaf. Mae hyn yn debygol o effeithio'n drwm ar economi Cymru, gan fod cyfran y gweithwyr sy'n cael eu cyflogi yn y sector cyhoeddus ar gyfartaledd yn llawer uwch yng Nghymru nag yn y Deyrnas Unedig.

Effaith adolygiad o wariant y Deyrnas Unedig 2010

Dros y pedair blynedd nesaf, rhagwelir y bydd grant bloc Cymru yn gostwng £2 biliwn, neu 12 y cant mewn termau real. Disgwylir i ddyraniadau cyfalaf ostwng dros 40 y cant, tra bydd refeniw yn gostwng 8 y cant mewn termau real.

Bydd y gostyngiadau hyn mewn gwariant yn cael effaith uniongyrchol ar staffio yn y sector cyhoeddus a bydd effeithiau canlyniadol sylweddol ar yr economi'n ehangach. Er enghraifft, gallai'r gostyngiad mawr mewn cyfalaf gael effaith sylweddol ar y diwydiant adeiladu. Byddai angen cryn dwf mewn cyflogaeth yn y sector preifat er mwyn cydbwyso'r gostyngiadau hyn.

Economi Cymru

Ymddengys mai economi Cymru yw un o'r rhai gwannaf yn rhanbarthau'r Deyrnas Unedig. Mae'r ystadegau diweddaraf ar Werth Ychwanegol Crynswth rhanbarthol yn dangos ei fod wedi gostwng 2.2 y cant yng Nghymru yn 2009 o'i gymharu â'r hyn a ddigwyddodd yn 2008.

Cyflogaeth yn y sector cyhoeddus fel canran o'r gweithlu cyfan, Hydref – Rhagfyr 2010

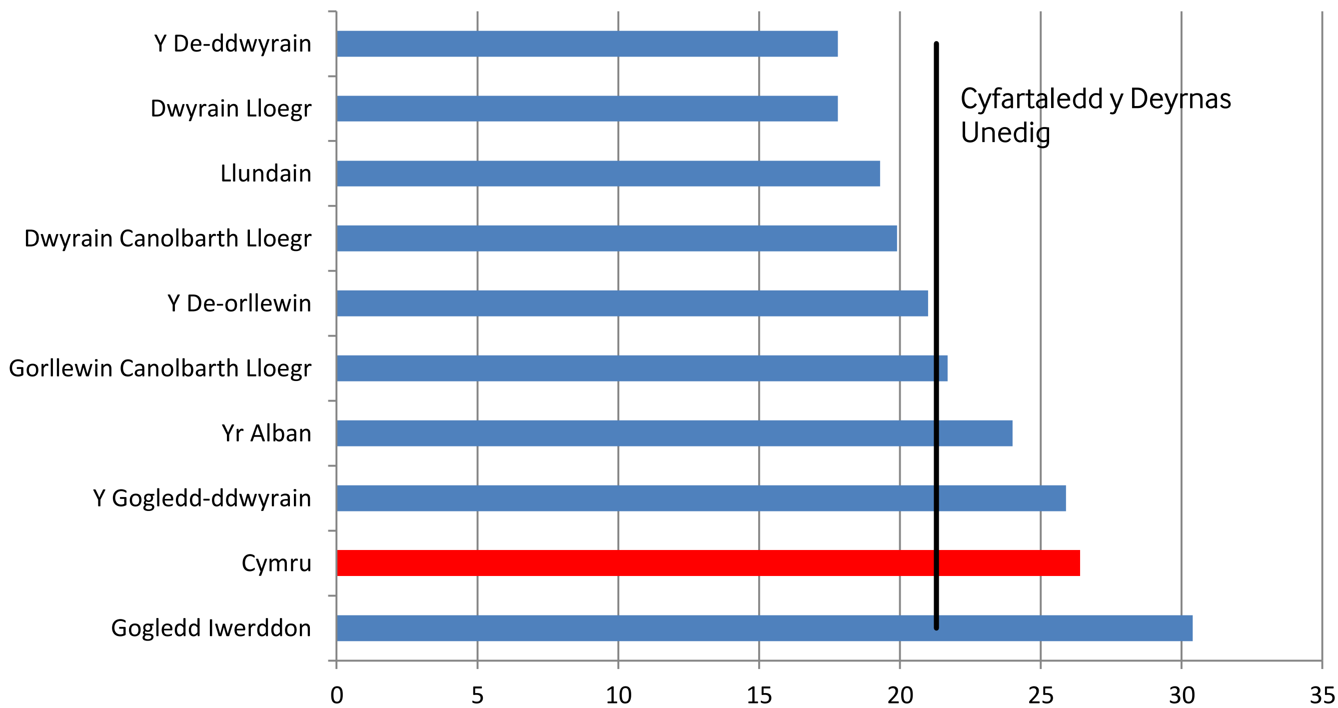

Ffynhonnell: ONS

Gwerth Ychwanegol Crynswth Cymru yw'r Gwerth Ychwanegol Crynswth isaf y pen o holl ranbarthau'r Deyrnas Unedig.

Mae rhagolygon twf y dyfodol hefyd yn ansicr. Roedd adroddiad diweddar yn rhagweld twf cyfartalog o 1.6 y cant dros y 10 mlynedd nesaf yng Nghymru, o'i gymharu â 2.2 y cant ledled y Deyrnas Unedig.

Cyflogaeth yn y sector cyhoeddus

Mae rhagolygon diweddaraf y Swyddfa dros Gyfrifoldeb am y Gyllideb yn amcangyfrif y bydd cyflogaeth yn y sector cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig yn gostwng tua 400,000 rhwng 2010-11 a 2015-16.

Mae Llywodraeth Cymru wedi amcangyfrif y byddai tua 30,000 o swyddi yn y sector cyhoeddus yng Nghymru'n cael eu colli o ganlyniad i'r gostyngiad mewn gwariant cyhoeddus.

Roedd y sector cyhoeddus yng Nghymru'n cyflogi 342,000 o bobl ym mhedwerydd chwarter 2010. Mae hyn yn cyfrif am 26.4 y cant o'r gweithlu cyfan yng Nghymru, o'i gymharu â 21.4 y cant ar gyfer y Deyrnas Unedig gyfan. Dyma'r ail o'r brig o holl ranbarthau'r Deyrnas Unedig.

Yn ychwanegol at y rhai sy'n cael eu cyflogi gan y sector cyhoeddus datganoledig, mae gan nifer o asiantaethau'r Deyrnas Unedig gyfan bresenoldeb amlwg yng Nghymru, ac nid oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw reolaeth drostynt. Ymhlith y rhain mae'r Asiantaeth Trwyddedu Gyrwyr a Cherbydau, Tŷ'r Cwmnïau, Awdurdod Ystadegau'r Deyrnas Unedig a'r Gwasanaeth Hunaniaeth a Phasbortau. Bu gostyngiad sylweddol yn nifer y staff yn Nhŷ'r Cwmnïau ac yn y Gwasanaeth Hunaniaeth a Phasbortau eisoes.

Bydd yn hanfodol bod y Llywodraeth newydd yn lleihau effaith toriadau yn y sector cyhoeddus ar economi Cymru.

Erthygl o gyhoeddiad gan y Gwasanaeth Ymchwil

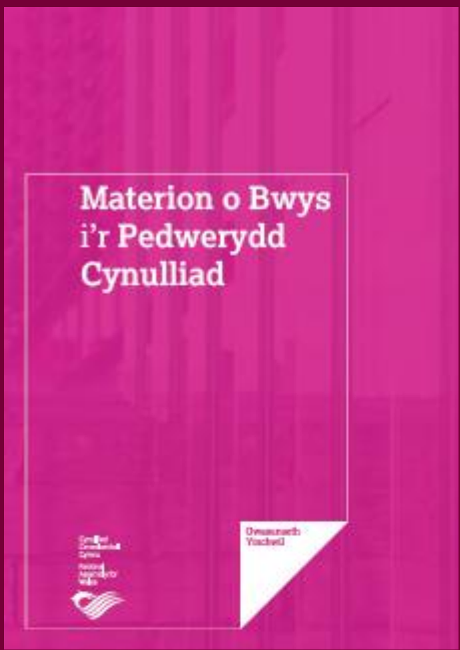

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei pharatoi'n arbennig ar gyfer Aelodau'r Cynulliad gan y Gwasanaeth Ymchwil. Mae'n trafod rhai o'r pynciau hynny sy'n debygol o fod o bwys i Aelodau yn ystod y Pedwerydd Cynulliad.

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Am rhagor o gyhoeddiadau, gweler **ein tudalennau ar wefan y Cynulliad.**
www.cynulliadcymru.org/bus-assembly-publications-research.htm

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **@YmchwilCCC**